

แนวทางการดำเนินงานโครงการควบคุมโรคหนองพยาธิ
พื้นที่กรุงเทพมหานครตามพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

แนวทางการดำเนินงานโครงการควบคุมโรคหนองพยาธิพื้นที่กรุงเทพมหานครตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปี ๒๕๖๐

โครงการควบคุมโรคหนองพยาธิตามพระราชดำริฯ ได้ดำเนินการ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๙ ภายใต้ แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ของสำนักพระราชวังโดยดำเนินการตรวจจูงจาะนักเรียนทุกคน ในโรงเรียนต่อเนื่องเป็นเวลา ๑๐ ปี เพื่อค้นหาและกำจัดแหล่งแพร่โรคอย่างต่อเนื่อง โดยให้อัตรากำลังของ หนองพยาธิลดลงจนไม่เป็นปัญหา โดยส่วนกลางสนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์/ยาตามมาตรฐานวิชาการในการ ทำการตรวจค้นหาผู้เป็นโรคหนองพยาธิได้ครบถ้วน และให้ยารักษาโรคหนองพยาธิในเด็กนักเรียน ปีละ ๒ ครั้ง ติดต่อกันเวลา ๑๐ ปี

สถานการณ์โรคหนองพยาธิ ในโครงการควบคุมโรคหนองพยาธิ ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พบอัตราการตรวจพบโรค หนองพยาธิในเด็กนักเรียนและเยาวชน พื้นที่ถิ่น ทุรกันดาร และพื้นที่ภูเขาพัฒนาตามพระราชดำริฯ ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙ อัตราการตรวจพบมีแนวโน้มลดลง แต่ยังพบสูงในโรงเรียนสังกัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไทยภูเขา โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๕๙ ตรวจพบโรค หนองพยาธิในเด็กนักเรียนสังกัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ร้อยละ ๔๕.๑ และร้อยละ ๕๓.๕ ตามลำดับ โดยส่วนมากตรวจพบ พยาธิไส้เดือน พยาธิแส้ม้า และพยาธิปากขอ

๑. เกณฑ์การตรวจจูงจาะ และกลุ่มเป้าหมาย

ศูนย์บริการสาธารณสุขดำเนินการตรวจค้นหาหนองพยาธิให้แก่เด็กนักเรียน ใน โรงเรียน ในพื้นที่ รับผิดชอบ ดังนี้

๑.๑ ตรวจจูงจาะนักเรียนทุกคน เพื่อค้นหาความชุกของโรคหนองพยาธิ จำนวน ๒ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านเบนชะโด และโรงเรียนสุเหร่าเกาะขุนเณร เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

๑.๒ ตรวจจูงจาะนักเรียนในรายที่มีภาวะทางโภชนาการผอม ค่อนข้างผอม หรือภาวะซีด ตามผลการตรวจสุขภาพนักเรียนประจำปี ๒๕๕๙ เพื่อหาอัตราการเกิดโรคหนองพยาธิ จำนวน ๒๒ โรงเรียน (ตามเอกสารแนบ)

๒. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙- กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย สำนักโรคติดต่อทั่วไป สถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง กรมควบคุมโรค

๓.๒ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย สำนักงานชั้นสูงตรสาธารณสุข กองควบคุมโรคติดต่อ กองสร้างเสริมสุขภาพ และกองเภสัชกรรม

๓.๓ สำนักการศึกษา

๓.๔ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล

๔. การเตรียมการดำเนินงาน

๔.๑ การเตรียมการ

- จัดทำทะเบียนแบบบันทึกผลการตรวจจูงจาะวินิจฉัยโรคหนองพยาธินักเรียนในโรงเรียนโครงการ ตามพระราชดำริฯ (แบบฟอร์ม พย. ๑)

- การเตรียมวัสดุ/อุปกรณ์ ได้แก่ ตลับอุจจาระ เอกสารชี้แจงให้แก่ ครู นักเรียน และผู้ปกครองทราบ
วัตถุประสงค์ เอกสารแนะนำการเก็บอุจจาระสำหรับครู นักเรียน และผู้ปกครอง และ ขอรับวัสดุ/อุปกรณ์
ดังกล่าว ได้ที่กลุ่มงานโรคติดต่อทั่วไปกองควบคุมโรคติดต่อ สำนักอนามัย

๔.๓ การดำเนินงานโครงการ

- ประสานโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริฯ ที่เกี่ยวข้อง
- ประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้ปกครองและนักเรียนใน โรงเรียนให้รับทราบและเห็นความสำคัญ ใน การ
ค้นหาและกำจัดแหล่งแพร่โรคหนองพยาธิในเด็กนักเรียนเพื่อชี้แจงโครงการตามพระราชดำริฯ ดังกล่าว พร้อมทั้ง
ขอกความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเก็บอุจจาระของนักเรียน และดำเนินการให้ยารักษาโรคหนองพยาธิ

- ให้สุศึกษาและประชาสัมพันธ์
- การเก็บตัวอย่างอุจจาระส่งตรวจตามคำแนะนำวิธีการเก็บอุจจาระ (สำหรับครู นักเรียน และ
ผู้ปกครอง) ดังนี้

๑. การกำหนดหมายเลขกระป๋องตัวอย่างเก็บอุจจาระ ให้สัมพันธ์กับรายชื่อของนักเรียน
(โดยใช้ปากกาเคมี/permanence เขียนตัวบรรจงให้ชัดเจน)

๒. เขียนตัวเลขบนฝากระป๋องและใต้กระป๋อง

๓. หมายเลขกระป๋องและตัวเลขในทะเบียนคุมให้สัมพันธ์กัน

๔. เขียนชื่อ-สกุล อายุ โรงเรียนในกระดาษ สติกเกอร์ด้วยดินสอหรือปากกาติดข้างกระป๋อง

- การส่ง ตัวอย่างอุจจาระ พร้อมทะเบียนแบบบันทึกผลการตรวจอุจจาระวินิจฉัยโรคหนองพยาธิ
นักเรียนในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริฯ (แบบฟอร์ม พย.๑) ให้แก่หน่วยงานตรวจอุจจาระหาไข่
หนองพยาธิ (สำนักงานชั้นสุตรสาธารณสุข คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันป้องกัน
ควบคุมโรคเขตเมือง สำนักโรคติดต่อทั่วไป และภาคีเครือข่ายอื่น) ตามตารางที่แนบ

- เมื่อได้รับผลการตรวจอุจจาระวินิจฉัยโรคหนองพยาธินักเรียนในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริฯ
จากหน่วยงานที่ตรวจค้นหาแจ้งผลการตรวจอุจจาระ

- ดำเนินการจ่ายยารักษาโรคหนองพยาธิแก่นักเรียนทุกคน ครั้งแรกในเดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๖๐
และครั้งที่ ๒ จ่ายยาห่างจากครั้งแรก ๖ เดือน และเป็นการจ่ายแบบมวลชน (Mass treatment) ได้ที่
กองเภสัชกรรมสำนักอนามัย

- การบันทึกแบบสรุปรายงานการควบคุมโรคหนองพยาธิในเด็กนักเรียนโครงการตาม พระราชดำริฯ
ประจำปี ๒๕๖๐ (แบบฟอร์ม พย. ๒) ส่งกองควบคุมโรคติดต่อ ทางโทรสารหมายเลข ๐๒ ๒๔๕ ๖๔๖๖ หรือ
๐๒ ๒๔๗ ๕๐๖๙ หรือทางอีเมล Genercon_bma@hotmail.co.th

ภาคผนวก

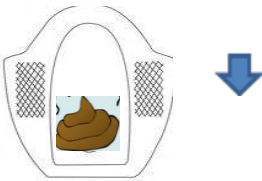

ตารางสถานที่ส่งตรวจตัวอย่างอุจจาระรายโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริควบคุมโรคหนองพยาธิ กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	ชื่อโรงเรียน	พื้นที่	ศูนย์บริการสาธารณสุข ที่รับผิดชอบ	สภาพะสุขภาพ			รวม ทั้งสิ้น (คน)	หน่วยงาน ส่งสิ่งตรวจ ตัวอย่าง	วัน/เดือน/ปี ส่งสิ่งส่งตรวจ	หมายเหตุ
				ผอม (คน)	ค่อนข้าง ผอม (คน)	ซีด (คน)				
1	โรงเรียนวิชูทิศ	ดินแดง	ศูนย์บริการสาธารณสุข 4	34	62	0	96	สำนักงานชั้นสุตรฯ		
2	โรงเรียนวัดสิตาราม	ป้อมปราบศัตรูพ่าย	ศูนย์บริการสาธารณสุข 20	4	16	0	20	สำนักงานชั้นสุตรฯ		
3	โรงเรียนประชากรราษฎร์บำเพ็ญ	ห้วยขวาง	ศูนย์บริการสาธารณสุข 25	81	154	0	234	สำนักงานชั้นสุตรฯ		
4	โรงเรียนเพ็ญพินอนุสรณ์	บางนา	ศูนย์บริการสาธารณสุข 32	61	62	0	123	สำนักงานชั้นสุตรฯ		
5	โรงเรียนวัดบึงทองหลาง	บางกะปิ	ศูนย์บริการสาธารณสุข 35	157	150	0	307	สำนักงานชั้นสุตรฯ		
6	โรงเรียนคลองหนองใหญ่	บางแค	ศูนย์บริการสาธารณสุข 40	119	127	0	246	สำนัก.ต กรม.คร.		
7	โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์	บางขุนเทียน	ศูนย์บริการสาธารณสุข 42	5	5	0	10	สำนักงานชั้นสุตรฯ		
8	โรงเรียนหมู่บ้านเกาะโพธิ์	บางขุนเทียน	ศูนย์บริการสาธารณสุข 42	16	16	0	32	สำนักงานชั้นสุตรฯ		
9	โรงเรียนวัดทองสัมฤทธิ์	มีนบุรี	ศูนย์บริการสาธารณสุข 43	22	32	0	54	สำนักงานชั้นสุตรฯ		
10	โรงเรียนศิริวังวิทยาคาร	หนองจอก	ศูนย์บริการสาธารณสุข 44	6	19	2	27	สำนักงานชั้นสุตรฯ		
11	โรงเรียนสุเหร่าลำแขก	หนองจอก	ศูนย์บริการสาธารณสุข 44	32	44	0	76	สำนักงานชั้นสุตรฯ		
12	โรงเรียนวัดสีชมพู	หนองจอก	ศูนย์บริการสาธารณสุข 44	7	5	0	12	สำนักงานชั้นสุตรฯ		
13	โรงเรียนวัดปลูกศรัทธา	ลาดกระบัง	ศูนย์บริการสาธารณสุข 46	44	72	185	301	สำนักงานชั้นสุตรฯ		
14	โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล	หนองแขม	ศูนย์บริการสาธารณสุข 48	104	101	24	229	สำนักงานชั้นสุตรฯ		
15	โรงเรียนวัดอินทราวาส	ตลิ่งชัน	ศูนย์บริการสาธารณสุข 49	6	22	0	28	สำนักงานชั้นสุตรฯ		
16	โรงเรียนประสาทวิทยา	บึงกุ่ม	ศูนย์บริการสาธารณสุข 50	19	22	0	41	สำนักงานชั้นสุตรฯ		

ตารางสถานที่ส่งตรวจตัวอย่างอุจจาระรายโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริควบคุมโรคหนองพยาธิ กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	ชื่อโรงเรียน	พื้นที่	ศูนย์บริการสาธารณสุข ที่รับผิดชอบ	สภาวะสุขภาพ			รวมทั้งสิ้น (คน) ส่งสิ่ง ตรวจ	หน่วยงาน ส่งตัวตรวจ ตัวอย่าง	วัน/เดือน/ปี ส่งสิ่งส่งตรวจ	หมายเหตุ
				ผอม (คน)	ค่อนข้าง ผอม (คน)	ซีด (คน)				
17	โรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1	หลักสี่	ศูนย์บริการสาธารณสุข 53	103	68	21	192	สปคม.กรม.คร		
18	โรงเรียนแก่นทองอุปถัมภ์	ประเวศ	ศูนย์บริการสาธารณสุข 57	38	74	2	112	สำนักงานชั้นสุตธาฯ		
19	โรงเรียนบำรุงรวิวรรณวิทยา	ดอนเมือง	ศูนย์บริการสาธารณสุข 60	70	90	2	162	สำนักงานชั้นสุตธาฯ		
20	โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม	สายไหม	ศูนย์บริการสาธารณสุข 61	81	100	0	161	สปคม.กรม.คร		
21*	โรงเรียนบ้านแบนชะโด	คลองสามวา	ศูนย์บริการสาธารณสุข 64	16	7	1	* 172	คณะเทคนิค การแพทย์ ม.มหิดล		* ตรวจ นักเรียน 100 %
22*	โรงเรียนสุเหร่าเกาะขุนเณร	คลองสามวา	ศูนย์บริการสาธารณสุข 64	5	14	20	* 162			
23	โรงเรียนพรหมราชกูร์รังสรรค์	บางบอน	ศูนย์บริการสาธารณสุข 65	35	28	0	63	สำนักงานชั้นสุตธาฯ		
24	โรงเรียนลอยสายอนุสรณ์	ลาดพร้าว	ศูนย์บริการสาธารณสุข 66	27	36	3	66	สปคม.กรม.คร		
25	โรงเรียนวัดปุณณवास	ทวีวัฒนา	ศูนย์บริการสาธารณสุข 67	56	81	0	137	สำนัก.ต กรม.คร.		
รวม				970	1,236	239	2,756			รวมจำนวน นร.2 แห่ง (334คน) 100%

วิธีการเก็บอุจจาระ (สำหรับครู นักเรียน และผู้ปกครอง)

	<p>๑. รับตลับอุจจาระมาแล้วเขียน ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ..... ที่อยู่..... ผู้ที่จะตรวจอุจจาระลงในแผ่นกระดาษ(โดยใช้ดินสอเขียน)แล้วใช้กาวทาทิดที่ด้านข้างตลับอุจจาระ</p>
	<p>๒. ถ่ายอุจจาระในท่อนั่งกลับด้านเพื่อให้อุจจาระค้างอยู่บนพื้น ป้องกันไม่ให้อุจจาระลงในคอห่านส่วนหรือกรณีถ่ายนอกส้วม ให้ใช้กระดาษรองรับอุจจาระไม่ให้เปื้อนดิน (เมื่อเก็บอุจจาระใส่ตลับแล้วให้กลบฝังอุจจาระที่เหลือให้เรียบร้อย)</p>
	<p>๓. ตักอุจจาระตรงส่วนไหนของกองก็ได้ ใส่ในตลับอุจจาระโดยไม่ต้องใช้อะไรรองในตลับ</p>
	<p>๔. ตักอุจจาระใส่ตลับให้มากพอประมาณครึ่งตลับหรือค่อนตลับ</p> <p>๕. ปิดฝาตลับอุจจาระแล้วนำไปมอบให้ผู้เก็บตลับ หรือตามที่นัดหมายในชุมชนของท่าน</p>
	<p>๖. ผู้ส่งอุจจาระตรวจจะได้รับทราบผลตรวจอุจจาระของท่าน จากแพทย์ และหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของ รพ.สต. ใกล้บ้านท่านและจะได้รับการรักษาโรคหนองพยาธิในรายที่ตรวจพบไข่หนองพยาธิ</p>